

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Examination: Oct/Nov.-2023
Political Science (Optional) Paper-VIII
POLO8: Public Administration

Day and Date: Thursday, 30/11/2023
Time: 2.30 PM To 4.30 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 The process of creating an organization -----, process, persons and place this element is required.
 A) Governance   B) Bureaucracy   C) Purpose   D) Management
- 2 When an order is created from senior to junior by creating division, sub-division, sub-branch in the organization, it is called ..... principle.
 A) Hierarchy   B) Centralization   C) Coordination   D) None of these
- 3 Staff Unit and Line Unit are two major Units of -----
 A) Privet administration   B) Planning   C) Organization   D) None of these
- 4 The organization of Territory is a good example of .....
 A) Planning account   B) Foreign relations account   C) Railway account   D) Finance account
- 5 ----- has rejected the principle of unity of executive power.
 A) Gulick   B) Pfiffner   C) Taylor and Millet   D) Presth
- 6 Which kind of nature of UK's Budget.
 A) Double   B) Multiple   C) Single   D) None of these
- 7 Who is known as a friend, philosopher and guide of the Public Accounts Committee?
 A) Finance Minister   B) Finance Secretary   C) Comptroller and Auditor General
 D) Estimates Committee
- 8 ..... is called the life blood of the government.
 A) Finance   B) Governance   C) Public administration   D) Bureaucracy
- 9 From which language the word budget is derived.
 A) English   B) German   C) French   D) Russian.
- 10 What has been created to safeguard the funds collected through taxes?
 A) Finance Commission   B) Treasury/ Exchequer   C) State Bank   D) Planning Commission
- 11 The concept of civil society emerged ..... in the urban state.
 A) Greek   B) America   C) India   D) England
- 12 ..... is a great bane of the modern civil service.
 A) Inefficiency   B) Irresponsibility   C) Corruption   D) Indiscipline

13 When did the central government pass the Right to Information Act?

- A) 1947   B) 2005   C) 2014   D) 2000.

14 Civil servants are ----- servants.

- A) Parliament's   B) Minister's   C) President's   D) People's

15 The Comptroller and Auditor General of India submits its audit report to -----.

- A) Parliament   B) Chief Justice   C) Prime Minister   D) President

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Unity of Command
- 2 Coordination
- 3 Comptroller and Auditor General of India
- 4 Role of mass media

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the Line unit of the organization.
- 2 Examine the auditing system of India.
- 3 Explain the legislature's control over public administration?
- 4 Explain the features of good governance.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the principles of Hierarchy and its merits and demerits.
- 2 Discuss about the executive and judiciary over the public administration?

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 संघटना निर्माण करताना....., प्रक्रिया, प्रजा व प्रदेश हे चार घटक आवश्यक असतात.
अ) शासन   ब) नोकरशाही   क) प्रयोजन   ड) सूव्यवथा
- 2 संघटनेत विभाग, उपविभाग, शाखा, उपशाखा निर्माण करून वरिष्ठ ते कनिष्ठ असा क्रम निर्माण केला जातो तेव्हा त्यास..... तत्व असे म्हणतात.
अ) अधिकार पद परंपरा   ब) केंद्रीकरण   क) समन्वय   ड) यापैकी नाही
- 3 स्टाफ घटक व लाइन घटक हे..... चे दोन प्रमुख घटक आहेत.
अ) खाजगी प्रशासन   ब) नियोजन   क) संघटना   ड) यापैकी नाही
- 4 ..... ही संघटना प्रदेश या घटकाचे उत्तम उदाहरण आहे.
अ) नियोजन खाते   ब) परराष्ट्रसंबंध खाते   क) रेल्वे खाते   ड) अर्थ खाते
- 5 ----- यांनी आज्ञाकारक सत्तेची एकता हे तत्व नाकारले आहे.
अ) ग्युलिक   ब) फिफनर   क) टेलर व मिलेट   ड) प्रिपस्थ

- 6 इंग्लंडमध्ये कोणत्या स्वरूपाचे अंदाजपत्रक आहे?
 अ) दुहेरी   ब) बहुल   क) एकेरी   ड) यापैकी नाही
- 7 सार्वजनिक हिशेब समितीचे मित्र,तत्वज्ञ आणि मार्गदर्शक म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
 अ) अर्थमंत्री   ब) अर्थ सचिव   क) नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक   ड) यापैकी नाही
- 8 ..... ला सरकारची जीवन रक्त असे म्हणतात.
 अ) वित्त   ब) शासन   क) लोकप्रशासन   ड) नोकरशाही
- 9 बजेट हा शब्द कोणत्या भाषेतून तयार झाला आहे.
 अ) इंग्लिश   ब) जर्मन   क) फ्रेंच   ड) रशियन.
- 10 कर रूपाने गोळा होणारा निधी सुरक्षित ठेवण्यासाठी कशाची निर्मिती करण्यात आलेली आहे.
 अ) वित्त आयोग   ब) ट्रेझरी/ राजकोष   क) स्टेट बँक   ड) नियोजन आयोग.
- 11 नागरी समाज ही संकल्पना ..... नगर राज्यात उदयाला आली.
 अ) ग्रीक   ब) अमेरिका   क) भारत   ड) इंग्लंड
- 12 ..... ही आधुनिक नागरी सेवेला फार मोठी लागलेली कीड आहे.
 अ) अकार्यक्षमता   ब) बेजबाबदारपणा   क) भ्रष्टाचार   ड) शिस्तभंग.
- 13 केंद्र सरकारने माहिती अधिकार अधिनियम कधी मंजूर केला.
 अ) 1947   ब) 2005   क) 2014   ड) 2000
- 14 सनदी सेवक हे ----- सेवक असतात.
 अ) संसदेचे   ब) मंत्र्यांचे   क) राष्ट्रपतींचे   ड) जनतेचे
- 15 भारताचा नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक लेखापरीक्षणाचा आपला अहवाल ----- ला सादर करतो.
 अ) संसद   ब) सरन्यायाधीश   क) पंतप्रधान   ड) राष्ट्रपती

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 आज्ञाकारक सत्तेची एकता
- 2 समन्वय (संयोजन)
- 3 भारताचे नियंत्रक व महालेखा परीक्षक
- 4 प्रसार माध्यमांची भूमिका

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 संघटनेचा लाईन घटक (रेखा घटक) स्पष्ट करा.
- 2 भारताच्या लेखापरीक्षा पद्धतीचे परीक्षण करा.
- 3 लोकप्रशासनावरील कायदेमंडळाचे नियंत्रण स्पष्ट करा?
- 4 सुशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 अधिकारपद परंपरा हे तत्व स्पष्ट करून त्यांच्या गुणदोषांची मीमांसा करा?
- 2 लोकप्रशासनावरील कार्यकारी मंडळ व न्याय मंडळाचे नियंत्रण याची चर्चा करा?

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Examination: Oct/Nov.-2023
Political Science (Optional) Paper-VIII
POLO8: Public Administration

Day and Date: Thursday, 30/11/2023

Total Marks: 60

Page 4

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 संघटना निर्माण करताना....., प्रक्रिया, प्रजा व प्रदेश हे चार घटक आवश्यक असतात.
अ) शासन   ब) नोकरशाही   क) प्रयोजन   ड) सूव्यवथा

Option 3

- 2 संघटनेत विभाग, उपविभाग, शाखा, उपशाखा निर्माण करून वरिष्ठ ते कनिष्ठ असा क्रम निर्माण केला जातो तेव्हा त्यास..... तत्व असे म्हणतात.
अ) अधिकार पद परंपरा   ब) केंद्रीकरण   क) समन्वय   ड) यापैकी नाही

Option 1

- 3 स्टाफ घटक व लाइन घटक हे..... चे दोन प्रमुख घटक आहेत.
अ) खाजगी प्रशासन   ब) नियोजन   क) संघटना   ड) यापैकी नाही

Option 3

- 4 ..... ही संघटना प्रदेश या घटकाचे उत्तम उदाहरण आहे.
अ) नियोजन खाते   ब) परराष्ट्रसंबंध खाते   क) रेल्वे खाते   ड) अर्थ खाते

Option 3

- 5 ----- यांनी आज्ञाकारक सत्तेची एकता हे तत्व नाकारले आहे.
अ) ग्युलिक   ब) फिफनर   क) टेलर व मिलेट   ड) प्रिपस्थ

Option 3

- 6 इंग्लंडमध्ये कोणत्या स्वरूपाचे अंदाजपत्रक आहे?
अ) दुहेरी   ब) बहुल   क) एकेरी   ड) यापैकी नाही

Option 3

- 7 सार्वजनिक हिशेब समितीचे मित्र, तत्वज्ञ आणि मार्गदर्शक म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
अ) अर्थमंत्री   ब) अर्थ सचिव   क) नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक   ड) यापैकी नाही

Option 3

- 8 ..... ला सरकारची जीवन रक्त असे म्हणतात.
अ) वित्त   ब) शासन   क) लोकप्रशासन   ड) नोकरशाही

Option 1

- 9 बजेट हा शब्द कोणत्या भाषेतून तयार झाला आहे.
अ) इंग्लिश   ब) जर्मन   क) फ्रेंच   ड) रशियन.

Option 3

- 10 कर रूपाने गोळा होणारा निधी सुरक्षित ठेवण्यासाठी कशाची निर्मिती करण्यात आलेली आहे.
अ) वित्त आयोग   ब) ट्रेझरी/ राजकोष   क) स्टेट बँक   ड) नियोजन आयोग.

Option 2

- 11 नागरी समाज ही संकल्पना ..... नगर राज्यात उदयाला आली.
अ) ग्रीक   ब) अमेरिका   क) भारत   ड) इंग्लंड

Option 1

- 12 ..... ही आधुनिक नागरी सेवेला फार मोठी लागलेली कीड आहे.
अ) अकार्यक्षमता   ब) बेजबाबदारपणा   क) भ्रष्टाचार   ड) शिस्तभंग.

Option 3

- 13 केंद्र सरकारने माहिती अधिकार अधिनियम कधी मंजूर केला.
अ) 1947   ब) 2005   क) 2014   ड) 2000

Option 2

14 सनदी सेवक हे ----- सेवक असतात.

अ) संसदेचे   ब) मंत्र्यांचे   क) राष्ट्रपतींचे   ड) जनतेचे

Option 4

15 भारताचा नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक लेखापरीक्षणाचा आपला अहवाल ----- ला सादर करतो.

अ) संसद   ब) सरन्यायाधीश   क) पंतप्रधान   ड) राष्ट्रपती

Option 4

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 आज्ञाकारक सत्तेची एकता

Ans:

2 समन्वय (संयोजन)

Ans:

3 भारताचे नियंत्रक व महालेखा परीक्षक

Ans:

4 प्रसार माध्यमांची भूमिका

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 संघटनेचा लाईन घटक (रेखा घटक) स्पष्ट करा.

Ans:

2 भारताच्या लेखापरीक्षा पद्धतीचे परीक्षण करा.

Ans:

3 लोकप्रशासनावरील कायदेमंडळाचे नियंत्रण स्पष्ट करा?

Ans:

4 सुशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 अधिकारपद परंपरा हे तत्व स्पष्ट करून त्यांच्या गुणदोषांची मीमांसा करा?

Ans:

2 लोकप्रशासनावरील कार्यकारी मंडळ व न्याय मंडळाचे नियंत्रण याची चर्चा करा?

Ans:

*****